

Students' Evaluations of Change and Continuity in the Context of Their Experience in Social Studies Classes: Hospitality Example*

Hülya Çelik¹, Halil Karadeniz², and Emrah Cabul³

¹ Sakarya University, Faculty of Education, Department of Turkish and Social Sciences Education, Sakarya/Türkiye

²MEB, Sakarya/Türkiye

³MEB, İstanbul/Türkiye

ABSTRACT

One of the skills aimed at gaining students in social studies curriculum is the ability to perceive change and continuity. The aim of this study is to introduce the evaluation of the students' change and continuity in social studies courses by starting from the example of hospitality which is one of the important elements of our culture. The study group of the study consisted of 15 students in a middle school in Sakarya, who attended the 5th class in 2017-2018 education years. The study is based on focus group interviews conducted with the students in the social studies course on hospitality research, lectures and oral history. This research is a case study of descriptive research methods. The data were evaluated by a descriptive analysis and the following results were obtained. Students expressed that they mostly perceived change and continuity in oral history and course process. In the course of the lesson, the use of stories and videos to give varied daily refreshments to the village room games has attracted the attention of the students. They stated that they were most difficult to write reports during the research phase. They reported that they were aware of the changes in the oral history process and the continuity of their interviews with people over the age of 60 at most. They have also come up with inferences about how your hospitality will change in the future.

ARTICLE INFO

Article History:

Received: 02.08.2018

Received in revised form: 23.10.2018

Accepted: 02.11.2018

Available online: 10.11.2018

Article Type: Standard Paper

Keywords: change and continuity, social studies, hospitality

© 2018JMSE. All rights reserved

1. Extended Abstract

1.1. Introduction

Change refers to entering another form or situation. Continuity means continuing to go on without interruption. Our cultural elements are also affected from change and continuity, as the case in every area. When the Turkish history is examined, it is seen that most of the cultural elements have changed over time after the acceptance of Islam and reached until today. One of these cultural elements is hospitality. As hospitality is a necessity of both tradition and religion in Turkish history, it shows daily change and continuity from the past. One of the skills aimed at gaining students in social studies curriculum is the ability to perceive change and continuity. The aim of this study is to introduce the students' evaluation of change and continuity in social studies courses by starting from the example of hospitality which is one of the important elements of our culture. Based on this purpose, the research will answer the following questions:

*Bu çalışma 28 Haziran-1 Temmuz 2018 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen ERPA International Congresses on Education adlı kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Corresponding author's address: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya/Türkiye
Telephone: +90 264 295 71 74
e-mail: hcelik@sakarya.edu.tr

1. According to the students, how did the hospitality change from the past to present?
2. In which stage of social studies class, researches, lectures and oral history practices did the students notice the change in hospitality most?
3. What did the students say about the issues that attracted their attention from the applications related to hospitality in social studies class?
4. According to the students, what are the challenging aspects of hospitality-related practices in the social studies class?
5. What is the age range in which students most feel the change in hospitality during their oral history?
6. According to the students how will the future hospitality?

1.2. Method

This study is based on the focus group interviews conducted by the students participating in the research, course process and oral history stages from the sample of hospitality in the social studies course. The method of the research is the case study. The data were evaluated by a descriptive analysis. The study group of the study consists of the 5th grade students in a secondary school in Sakarya in the 2017-2018 education years. Students are first asked to do research about hospitality and write an essay as a result of their research. Later on in the course of the lesson, the hospitality was processed from past to present. During the course, various instructional methods and techniques were used and various documentaries, visuals and videos were used in order to facilitate the students to embody them. During the lesson, the students played the old games in the village rooms and the lesson became interesting, and in order that the students could embody the change, tea, chocolate, cologne, rose water, sherbet, fruit juice ayran were given. After the course is over, students are asked to do oral history studies in order to perceive change and continuity as well as to use the information they learn in research and course. Students were given information about how oral history work should be done during a course before oral history study. During the oral history study, students were asked to interview 3 different people over the age range of 30-45, 45-60 and 60 years so that they could better perceive the change and continuity. Finally, a focus group interview was conducted with 15 students randomly selected from the students who participated in the research phase, course process and oral history study. Focus group interview questions were prepared by taking expert opinion and corrected by pilot application.

1.3. Results and Discussion

The following results were obtained in the study: Students expressed that they mostly perceived change and continuity in oral history and course process. In the course of the lesson, the use of stories and videos to give varied daily refreshments to the village room games has attracted the attention of the students. They stated that they were most difficult to write reports during the research phase. They reported that they were aware of the changes in the oral history process and the continuity of their interviews with people over the age of 60 at most. They have also come up with inferences about how your hospitality will change in the future.

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Derslerindeki Deneyimleri Bağlamında Değişim ve Sürekliliğe İlişkin Değerlendirmeleri: Misafirperverlik Örneği

Hülya Çelik¹, Halil Karadeniz², and Emrah Cabul³

¹ Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı, Sakarya/Türkiye

²MEB, Sakarya/Türkiye

³MEB, İstanbul/Türkiye

ÖZ

Sosyal bilgiler öğretim programında öğrencilere kazandırılması amaçlanan becerilerden biri de değişim ve sürekliliği algılama becerisidir. Bu çalışmanın amacı kültürümüzün önemli unsurlarından biri olan misafirperverlik örneğinden yola çıkarak sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin değişim ve sürekliliğe ilişkin değerlendirmelerini ortaya koymaktır. Araştırmanın çalışma grubunu Sakarya’da bir ortaokulda 2017-2018 eğitim yılında 5. sınıfa devam eden 15 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma sosyal bilgiler dersinde misafirperverlik üzerine araştırma, ders süreci ve sözlü tarih aşamalarına katılan söz konusu öğrencilerle yapılan odak grup görüşmelerine dayanmaktadır. Bu araştırmanın deseni betimsel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıdır. Veriler betimsel analize tabi tutularak değerlendirilmiş ve şu sonuçlara ulaşılmıştır. Öğrenciler değişim ve sürekliliği en fazla sözlü tarih ve ders sürecinde fark ettiklerini ifade etmişlerdir. Ders aşamasında köy odası oyunları, geçmişten günümüze değişen ikramların verilmesi, hikâye ve videoların kullanılması öğrencilerin dikkatini çekmiştir. Araştırma aşamasında en çok rapor yazmada zorlandıklarını belirtmişlerdir. Sözlü tarih sürecinde değişim ve sürekliliği en fazla 60 yaş üzerindeki kişilerle yaptıkları görüşmelerde fark ettiklerini bildirmişlerdir. Ayrıca misafirperverliğin gelecekte nasıl bir değişim göstereceğine ilişkin çıkarımlarda bulunmuşlardır.

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:

Alındı: 02.08.2018

Düzeltilmiş hali alındı: 23.10.2018

Kabul edildi: 02.11.2018

Çevrimiçi yayımlandı: 10.11.2018

Makale Türü: Standart Makale

Anahtar Kelimeler: değişim ve süreklilik; sosyal bilgiler; misafirperverlik

© 2018JMSE. Tüm hakları saklıdır

1. Giriş

Sosyal bilgiler, sosyal bilimlere dayalı içeriklerden oluşması ve sosyal olan pek çok şeyi konu edinmesi nedeniyle günlük yaşamda öğrencilerin kullanacağı bilgi, beceri ve değerleri içeren bir ders olarak ilköğretim programlarında önemli bir yere sahiptir. Sosyal bilgiler günlük yaşam içerisinde okulda, ailede, bir akşam yemeğinde, karşıdan karşıya geçme esnasında, otobüste, düğünde, bir hasta ziyaretinde kısaca yaşamın tamamında yer almaktadır (Deveci 2009:2). Öğrencilerin içinde buldukları toplumu kültürü ve kendilerini tanıyabilmeleri için toplumun kültürel unsurlarını, değerlerini, gelenek göreneklerini, örf ve adetlerini geçmiş ile gelecek arasındaki değişim ve sürekliliğini göz önüne alarak öğrenmeleri gerekmektedir. Eğer bu unsurların öğretimi sırasında değişim ve süreklilik dikkate alınmazsa öğrencilerin bilinç şemasında bir boşluk oluşmakta ve toplumsal yaşama uyum sağlamları zorlaşmaktadır. Sosyal olayların, insanların, nesnelere ve mekânların geçmişten günümüze nasıl bir değişim ve gelişim gösterdiğinin anlaşılabilmesi zaman, kronoloji, değişim ve sürekliliğin anlaşılabilmesi ile yakından ilgilidir (Demircioğlu, 2007).

Sosyal bilgiler derslerinde öğretilmesi gereken temel kavramların başında zaman, kronoloji, değişim ve süreklilik gelmektedir (İncegöl, 2010). 2017 yılında yenilen öğretim programında da bu durumun devam ettiği görülmüştür. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı’nda öğrencilere kazandırılması hedeflenen 27 temel beceri belirtilmiş “Değişim ve sürekliliği algılama becerisi” bu becerilerin başında yer aldığı görülmüştür (MEB,2017). Değişim ve süreklilik birbirini tamamlayan kavramlar olduğundan zaman içerisinde nesnelere ya da olgularda meydana gelen farklılaşma olarak tanımlanabilir. Değişim ve süreklilik algısını; değişim ve süreklilik kavramlarını çeşitli örneklerle açıklayabilme ile değişim ve sürekliliğin farkında olarak geçmişten bugüne zihinsel bir sıralama yapma belirlemektedir (Safran ve Şimşek 2006). Değişim ve süreklilik algısı, öğrencilerde geçmiş

zaman bilincinin oluşmasında ve sosyal bilgiler konularının öğrenilmesinde önemli katkılar sağlayabilir. Bu konudaki bir eksiklik öğrencilerde sağlıklı bir tarih bilincinin oluşumunu engellemektedir. Bu bağlamda geçmişin bilimsel bir anlayışla incelenmesi olarak tanımlanan tarihin, ilköğretim düzeyinde sağlıklı bir biçimde öğrenilmesi, değişim ve sürekliliğin doğru algılanmasını gerekli kılmaktadır (Demircioğlu, 2005 akt. Özen ve Sağlam, 2010, 3-4).

Öğrencilerin, değişimin bir süreklilik olduğunu bilmeleri ve evrendeki her şeyin önlenemeyen sürekli bir değişim yaşadığını anlamaları çok önemlidir. Bu bağlamda öğrencilerin toplumu, yaşadıkları kültürü ve kendilerini tanıyabilmeleri için, geçmiş, bugün, gelecek ilişkisini sosyal bilgiler dersi içerisinde içselleştirmeleri gerekmektedir. Levstik ve Barton'a göre (1997: 38) öğrencilere geçmişe giden ne kadar çok yol sağlanırsa bildikleri şeylerle bağlantılar kurmaları da o oranda mümkün olmaktadır.

Dere ve Kızılay (2017:295)' a göre toplumsal yaşamda değişim kadar süreklilik de yaşanan bir olgudur. Bunun temeli toplumsal alanda bazı kuralların uzun yıllar varlığını korurken, bazılarının zamanla önemini ve işlevini yitirmesidir. Bu süreç oldukça hızlı bir şekilde işlediği için değişim ve sürekliliği, net bir tarihi çizelgeyle açıklamak zordur.

Değişim ve sürekliliğin eğitim sistemi içinde nasıl algılandığı önemlidir. 2005 (MEB) yılında yapılandırıcılık anlayışı ile hazırlanan öğretim programında yer alan temel becerilerden biri "değişim ve sürekliliği algılama" dır. Hem öğrenme alanı olarak hem de beceri olarak "değişim ve süreklilik" vurgusu dikkatten kaçmamaktadır. 2005 (MEB) yılında hazırlanan program, öğrenme alanı olarak "zaman, süreklilik ve değişim" e yer verirken beceri olarak "değişim ve süreklilik" kavramına yer ayırmıştır. 2017 yılında hazırlanan yeni öğretim programında öğrenme alanı olarak "Zaman, Süreklilik ve Değişim" e yer verilmemiş ancak değişim ve sürekliliği algılama becerisi önemini korumaya devam etmiştir. 2017 (MEB) yılında yenilenen eğitim programında sosyal bilgiler dersinin özel amaçlarında şu ifade geçmektedir: "*Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile öğrencilerin; Farklı dönem ve mekânlara ait tarihsel kanıtları sorgulayarak insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları belirlemeleri, değişim ve sürekliliği algılamaları, şeklindedir.*" (MEB, 2017)

Bu çalışmanın amacı kültürümüzün önemli unsurlarından biri olan misafirperverlik örneğinden yola çıkarak sosyal bilgiler derslerindeki deneyimleri bağlamında öğrencilerin değişim ve sürekliliğe ilişkin değerlendirmelerini ortaya koymaktır. Araştırmada bu amaç esas alınarak aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

Öğrenciler,

1. Geçmişten günümüze misafirperverliğin nasıl bir değişim gösterdiğini düşünmektedirler?
2. Misafirperverlik üzerindeki değişimi sosyal bilgiler dersindeki araştırma, ders süreci ve sözlü tarih uygulamalarından en çok hangi aşamada fark etmişlerdir?
3. Sosyal bilgiler dersindeki misafirperverlikle ilgili uygulamalardan dikkatlerini çeken hususlara ilişkin neleri belirtmişlerdir?
4. Sosyal bilgiler dersinde misafirperverlikle ilgili uygulamaların zorlu yönlerinin neler olduğunu belirtmişlerdir?
5. Misafirperverlik konusundaki değişimi en çok hangi yaş aralığındaki kişilerle yaptıkları sözlü tarih görüşmelerinde hissetmişlerdir?
6. Gelecekte misafirliğin nasıl olacağını düşünmektedirler?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Deseni

Bu araştırmanın deseni betimsel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasıdır. Eğitim araştırmalarında yaygın olarak kullanılan durum çalışması araştırmacının; gerçek yaşam, güncel bir

durum ya da belli bir zaman içerisinde sınırlandırılmış durumlar hakkında gözlemler, mülakatlar ve dokümanlar gibi çoklu bilgi kaynakları aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşımdır (Cresswell, 2015:97).

Araştırmada durum çalışması desenlerinden “bütüncül tek durum deseni” kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2004: 214). Desene uygun olarak oluşturulan bu çalışmada kültürümüzün önemli unsurlarından biri olan misafirperverliğe ilişkin değişim ve süreklilik öğrencilerin sosyal bilgiler derslerindeki deneyimleri bağlamında ortaya konmaktadır.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesine göre belirlenmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesinin tercih edilmesindeki temel anlayış, çalışma grubunun araştırmacının kolay erişebileceği ve yakın olan bir durumda olmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2004: 88). Buna göre aynı zamanda ikinci araştırmacının görev yaptığı Sakarya’da bir ortaokulda 2017-2018 eğitim yılında 5. Sınıfa devam eden öğrenciler bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturmaktadır.

2.3. Araştırma Süreci

Araştırmada Sosyal Bilgiler 5. Sınıf öğretim programındaki “Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihi gelişimini değerlendirir” kazanımı için “misafirperverlik” kültürel bir öge olarak ele alınmıştır. Öğrencilerden ilk olarak misafirperverlik ile ilgili araştırma yapmaları, yaptıkları araştırmalar sonucunda bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Yazdıkları bu kompozisyonu öğrenciler sınıf ortamında paylaştıktan sonra oluşturdukları dosyada tutmuşlardır. Daha sonra ders aşamasında geçmişten günümüze misafirperverlik konusu işlenmiştir. Ders süreci sırasında farklı öğretim yöntem ve tekniklerinden faydalanılmaya dikkat edilmiş, öğrencilerin somutlaştırma yapmalarını kolaylaştırmak amacıyla çeşitli belgesel, görsel, videodan faydalanılmıştır. Ayrıca öğrencilere misafirperverlik ile ilgili bir hikâyeye okutturulup hikâyeye içerisindeki kültürel öğelerin günümüzde nasıl olduğu değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ders içerisinde öğrencilere köy odalarında eskiden oynanan oyunlar oynatarak dersin ilgi çekici hale gelmesi sağlanmış ve öğrencilerin değişimi somutlaştırabilmeleri adına; çay, çikolata, kolonya, gül suyu, şerbet, meyve suyu ayran gibi çeşitli ikramlar yapılmıştır. Ders aşaması bittikten sonra öğrencilerden bir rapor yazmaları istenmiş, öğrenciler yazdıkları bu raporu sınıf ortamında paylaştıktan sonra dosyalarına koymuşlardır. Ders aşaması bittikten sonra öğrencilerin hem değişim ve sürekliliği algılamaları hem de araştırma ve ders aşamasında öğrendikleri bilgileri kullanmaları için sözlü tarih çalışması yapmaları istenmiştir. Öğrencilere sözlü tarih çalışmasından önce bir ders süresince sözlü tarih çalışmasının nasıl yapılacağı hakkında bilgiler verilmiştir. Sözlü tarih çalışması sırasında öğrencilerin her birinin değişim ve sürekliliği daha iyi algılayabilmeleri için yaş seviyeleri 30-45, 45-60 ve 60 yaş üzeri 3 farklı kişi ile görüşme yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin çalışma sırasında kendilerini daha iyi hissetmeleri, görüşülen kişinin daha rahat olması için görüştükleri kişilerin anne, baba, büyükbaba, büyükanne, anneanne gibi yakın akrabalarından seçilmesi tavsiye edilmiştir. Öğrencilerin yaş seviyeleri röportaj sırasında hazırlıksız soru sormaya ve konu ilgili soru hazırlamaya uygun olmadığından dolayı öğrencilere, önceden hazırlanmış iki temel soru verilmiş görüşme sırasında bu soruları sormaları istenmiş, gelen cevaplar dâhilinde kendilerinin görüşme sırasında bu soruları arttırabilecekleri söylenmiştir. Öğrenciler iki hafta süre içinde yaptıkları sözlü tarih görüşmelerine ilişkin kompozisyon oluşturmaları, görüşme sırasındaki elde ettikleri kayıt, not ve görselleri dosyalarına ekleyip, dosyalarını sınıfta sunmaları istenmiştir. Son olarak araştırma aşaması, ders süreci ve sözlü tarih çalışmasına katılım gerçekleştiren öğrencilerden rastgele olarak seçilen 15 öğrenci ile odak grup görüşmesi yapılmıştır. Odak grup görüşme soruları uzman görüşü alınarak hazırlanmış ve pilot uygulaması yapılarak düzeltilmiştir.

2.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmanın verileri, odak grup görüşmesi yoluyla toplanmıştır. Odak grup görüşmesi ılımlı ve tehditkâr olmayan bir ortamda önceden belirlenmiş bir konu hakkında algıları elde etmek amacıyla dikkatle planlanmaktadır (Bal, 2013: 103). Görüşme için yapılandırılmış açık, anlaşılır ve yönlendirmeden uzak bir biçimde geliştirilen altı adet temel soru oluşturulmuştur. Öğrencilere geçmişten günümüze misafirperverliğin nasıl bir değişim gösterdiği; misafirperverlik üzerindeki değişimi sosyal bilgiler dersindeki araştırma, ders süreci ve sözlü tarih uygulamalarından en çok hangi aşamada fark ettikleri; sosyal bilgiler dersindeki misafirperverlikle ilgili uygulamalardan dikkatlerini çeken hususları; sosyal bilgiler dersinde misafirperverlikle ilgili uygulamaların zorlu yönlerini; misafirperverlik konusundaki değişimi en çok hangi yaş aralığındaki kişilerle yaptıkları sözlü tarih görüşmelerinde hissettikleri; gelecekte misafirliğin nasıl olacağını düşündükleri sorulmuştur.

Görüşmeler 45 dakikalık oturumda gerçekleştirilmiştir. Görüşme odak grup görüşmesi yönteminin mantığına uygun olarak yürütülmüştür. Görüşmeden elde edilen veriler ses kayıt cihazı aracılığıyla kayıt altına alınmış, sonrasında kayıtlar transkript edilerek bilgisayar ortamında yazıya dökülmüştür.

2.5. Verilerin Analizi

Odak grup görüşmesi yoluyla toplanan verilerin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre organize edilebileceği gibi görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar da dikkate alınarak sunulabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2004:171). Çalışmada öğrencilerin odak grup görüşmesinde sorulara verdikleri cevaplara dayalı olarak temalar oluşturulmuştur.

Kodlayıcılar arasında görüş birliği/tutarlılık sağlanana kadar kodlama üç kez gözden geçirilerek kodlamanın güvenilirliği sağlanmıştır. Kodlayıcılar arasında uyum yüzdesi şu formüle göre hesaplanmıştır: Güvenirlilik= (Görüş birliği sayısı X 100) / (Toplam görüş birliği + görüş ayrılığı sayısı) (Miles ve Huberman, 2014). Güvenirlilik analizi sonucunda kodlayıcılar arasındaki uyum %94 olarak hesaplanmıştır.

Aynı zamanda verilerin analizinde oluşturulan tabloda kodlanan ifadelerden alıntılara ve öğrencilerin söylemlerinin örneklendirilmesi açısından doğrudan konuşma dilinden alıntılara yer verilmiştir. Ayrıca tabloların açıklanması sırasında, etik açıdan doğru olmayacağı için öğrenci isimlerine yer verilmemiş, onun yerine Ö1, Ö2, ...Ö15 şeklinde isimlendirilmiştir.

3. Bulgular

5. sınıf öğrencilerinin misafirperverlik örneğinden yola çıkarak araştırma aşaması, ders aşaması ve sözlü tarih süreci içerisinde değişim ve sürekliliği nasıl algıladıklarını anlamlandırmak amacıyla yapılan odak grup görüşmesi sonucu aşağıda tablolarda gösterilmiştir.

Geçmişten günümüze misafirperverliğin nasıl bir değişim gösterdiğini düşünüyorsunuz? Sorusuna yönelik öğrenci söylemleri "eskiden nasıldı" "günümüzde nasıl" şeklinde sınıflandırılarak Tablo 1 oluşturulmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerden 1 tanesi geçmişteki misafirperverliğin nasıl olduğu hakkında görüşünü açıklamazken, geri kalan tüm öğrenciler misafirperverliğin hem geçmişte nasıl olduğu hem de günümüzde nasıl olduğu yönünde görüşlerini belirtmişlerdir.

Çalışmada öğrenciler geçmişte misafirperverlik nasıldı sorusuna yönelik verileri cevapların kodları "samimi", "önceden hazırlık" "ikram" tanrı misafiri" kavramları etrafında toplandığı görülmüştür. Günümüz misafirperverliğinin nasıl olduğu sorusuna yönelik ise "teknolojinin olumsuz etkisi" "samimiyetsizlik" ve "güvensizlik" kavramları etrafında toplanmıştır.

Geçmişte misafirperverlik nasıldı sorusuna yönelik cevaplar incelendiğinde öğrencilerin geçmişte insanlar arasındaki ilişkilerin daha samimi olduğu bu nedenle misafirliklerinde daha sıcak bir

ortamda gerçekleştiğini belirttiği görülmektedir. Burada öğrencilerin cevapları genel olarak samimiyet ve güven kavramları üzerinde yoğunlaşmıştır. Öğrencilerin geçmişte güven ortamı olduğu için tanrı misafiri davetsiz misafir gibi kavramları algılamakta zorlanmışlar ve bu kavramları duyduklarında şaşırılmışlardır. Ayrıca öğrenciler geçmişte misafirperverlik konusuna incelerken o dönemin yaşam şartları, insanların ekonomik durumu, toplumların gelişmişlikleri hakkında çıkarım yapabilmişlerdir.

Tablo 1: Araştırmanın birinci sorusuna verilen cevaplara yönelik bulgular

Soru	Eskiden Nasıldı?	Günümüzde Nasıl?
Geçmişten günümüze misafirperverliğin nasıl bir değişim gösterdiğini düşünüyorsunuz?	<p>Eskiden misafirlikler daha samimiydi. Akraba olmasa bile tanrı misafiri diyerek yoldan geçeni eve alıyorlardı. (Ö1).</p> <p>Misafirler gelirken gelmeden önce halılar değişir kapının önüne terlik konulurdu.(Ö2).</p> <p>Eskiden misafirlere aç olduğunu anlamak için kahve ile su verirlirmiş.(Ö3)</p> <p>Eskiden insanlar bol bol sohbet ederdi.(Ö4).</p> <p>Eskiden ulaşım fazla hızlı olmadığı için misafirler daha uzun süreli kalıyordu(Ö5).</p> <p>Geçmişte ulaşım ve iletişim bu kadar yaygın olmadığı için tanrı misafirleri çokmuş.(Ö6).</p> <p>Çoğu kültürümüz değişiyor bazılarını kullanmıyoruz.(Ö7).</p> <p>Misafirlikte eskiden köy odaları varmış misafirler orada ağırlandı.(Ö8).</p> <p>Eskiden sohbetler daha güzelmiş(Ö9).</p> <p>Eskiden misafirin önüne ne koyarsa yerdi şimdi ise misafirin önüne konanı misafir beğenmiyor yemek seçiyor. (Ö10).</p> <p>Eskiden kırmızı Türk kahvesi şerbet falan veriyorlardı.(Ö11).</p> <p>Teknoloji olmadığı için başlarından geçenleri eski günlerini anlatıyorlardı.(Ö12).</p> <p>Bence önceden daha güzel yapılıyordu. (Ö14).</p> <p>Eskiden misafirlerle daha çok ilgilenilirdi televizyon ve telefon olmadığı için daha fazla muhabbet ederlerdi.(Ö15).</p>	<p>Şimdi yoldan geçeni almıyorlar şimdi evimize misafir gelse dahi üşenmekten televizyonu dahi kapatılmıyor.(Ö1).</p> <p>Günümüzde muhabbet fazla değil.(Ö2).</p> <p>Misafire karşı hürmet devam ediyor.(Ö3).</p> <p>Şimdi akıllı telefonlar bilgisayarlar bunun önüne geçiyor(Ö4). Günümüzde kahve çips veriliyor. (Ö5).</p> <p>Günümüzde iletişim ve ulaşım daha yaygın olduğu için insanlar haber verip gidiyor ve onun için önceden hazırlık yapılıyor.(Ö6).</p> <p>Günümüzde de kapıda karşılanıyor ve güler yüzlü karşılama halen devam ediyor.(Ö7).</p> <p>Günümüzde insanlar birbirlerine çok sıcak bakmıyorlar birbirlerine yakın değillerse çok samimiyet göstermiyorlar. (Ö8).</p> <p>Televizyonun başına oturup o şekilde muhabbet ediyor.(Ö9).</p> <p>Artık günümüzde neredeyse davetsiz misafir gelmiyor.(Ö10).</p> <p>Günümüzde şimdi iyi bir misafirperverlik olmuyor televizyonlar açılıyor telefonlara bakılıyor. (Ö11).</p> <p>Televizyon başında haberleri ve filmleri izleyerek vakitlerini geçiriyorlar. (Ö12).</p> <p>Şimdi ise kurabiye falan ikram ediyorlar.(Ö13).</p> <p>Şimdi ise herkes telefonlarla televizyonlarla ilgileniyorlar.(Ö14).</p> <p>Günümüzde anne baba misafirle ilgilenmek yerine televizyon ve telefonla ilgileniyor. (Ö15).</p>
Katılımcı sayısı	14	15

Günümüzdeki misafirperverlik anlayışını değerlendirirken insanların misafir olmayı daha az tercih ettikleri hatta bazı insanların teknolojik aletler ile iletişime geçtiğini belirtmişlerdir. Eskiden yapılan ikramlar ile günümüzdeki ikramlar arasındaki farkların ortaya konması ise öğrencilerin hangi kültürel öğelerin değişip hangi öğelerin süreklilik gösterdiğini algılamalarını sağladığını ortaya koymaktadır. Bu durum öğrencinin geçmişle bağ kurabilmesini, hangi kültürel unsurların var olduğunu anlayabilmelerini sağlamıştır.

Araştırmaya katılan öğrenciler geçmişten günümüze misafirperverliğin değişimindeki en önemli neden olarak teknolojinin gelişmesi ve teknolojinin insanlar arasındaki samimiyeti ortadan kaldırarak misafirliklerde insanların eski sohbetlerin olmadığını vurgulamışlardır. Bunun yanında misafirperverlikteki bir diğer değişimin nedenini ise zaman içerisinde gelişen ve büyüyen toplumların kendi aralarında güven duygusunu kaybetmeleri ve güvensizlik ortamının oluşmasından dolayı eskiden var olan tanrı misafiri, davetsiz misafir gibi kavramların yok olduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmada öğrenciler bazı ikramların değişirken bazı ikramların yıllardır süreklilik ifade ettiğini ayrıca birçok değerimizin yok olmasına rağmen misafire yapılan hürmet ve saygının değişmeden devam ettiğini ifade ederek değişim ve süreklilik kavramlarını ayırt edebilmişlerdir. Burada ki en önemli sonuç ise öğrencilerin geçmişten günümüze nelerin değişip nelerin devam ettiğini algılamalarının yanında ortadan kalkan bir kültürel öğenin neden kalktığını devam eden bir öğenin ne gibi bir değişim geçirdiğini açıklayabilmişlerdir. Bunun yanında değişim ve sürekliliğin gerekçelerini açıklayabilmeleri öğrencilerde sebep-sonuç ilişkisinin kurulduğunu göstermektedir.

Geçmişten günümüze misafirperverliğin nasıl bir değişim ve süreklilik gösterdiğine dair öğrencilerin söylemleri şu şekildedir:

"Eskiden akrabalıklar vardı o nedenle daha samimiydi. Akraba olmasa bile tanrı misafiri diyerek yoldan geçeni eve alıyorlardı. Şimdi yoldan geçeni almıyorlar şimdi evimize misafir gelse dahi üşenmekten televizyonu dahi kapatılmıyor. Artık sohbetleri telefonda yapıyorlar internet ile birlikte eskiden daha samimiydi yüz yüze görüşüyorlardı. Şimdi Whatsapp ile görüşüyorlar. Bu uzaktakilerle iyi olsa da yakın olunca samimi olmuyor. Eskiden ikramlarda daha iyiydi. İkramlarımızda da baya değişme oldu eskiden evde yapılan yiyecekler ikram ediliyordu. Şimdi pop kek kraker falan ikram ediliyor. Eskiden gelen çocuklar dahi daha samimiydi şimdi çocuklar yanımıza oturmuyor gidip annesine kapanıyor. Ondan sonra çift tokmak vardı eskiden çift tokmakta unutulmaz bir kültür olmuştu ama şimdi bir tane var (Ö1)."

"Misafirler gelirken gelmeden önce halılar değişir kapının önüne terlik konulurdu. Kapılarda iki tokmak bulunurdu ince çalarsa kadınlar kalın çalarsa erkekler açardı. Günümüzde çayla birlikte yemekler verilirken eskiden kahve lokum kımız ikram edilirdi. Günümüzde muhabbet fazla değil eskiden daha fazlaydı (Ö2)."

"Eskiden misafirlere aç olduğunu anlamak için kahve ile su verirmiş önce suyu içerse aç olduğu anlaşılırmış günümüzde bunlar hiç yok olsa daha güzel olurdu. Günümüzde de kahve ve su veriyorlar fakat bu nedenle vermiyorlar. Eskiden misafirler köy odalarında kalırken günümüzde evimizde bir çekyat açıp onları ağırlıyoruz. Günümüzde halen anneler telaş yapıyor gidiyorlar hemen etrafı toplayıp börekler açıyor günümüzde de misafire karşı hürmet devam ediyor (Ö3)."

"Eskiden insanlar bol bol sohbet ederdi şimdi akıllı telefonlar bilgisayarlar bunun önüne geçiyor insanlar onlarla uğraşırken birbirleri ile sohbet etmiyorlar. Arkadaşımızın dediği gibi günümüzde daha çok parasal konular konuşuluyor. Eskiden hal hatır sorulurdu. Eskiden kahve ve ayran içilirken şimdi çay içiliyor. Eskiden misafire daha çok değer verilir daha çok saygı gösterilirdi şimdi böyle şeyler yok. Eski geleneklerimizden bazıları öldü şimdi. Misafiri kapıda karşılama gibi. Eskiden tarı misafiri vardı şimdi herkes telefonlarla haberleştiği için davetsiz misafir yok herkes istediği kişileri davet ediyor ona göre hazırlık yapıyorlar. Eskiden insanlar gelen yabancı bir kişi dahi olsa onu evinde misafir etmek isterdi günümüzde kimse kimseye güvenmediği için evine almıyor. Günümüzde dış kirası halen daha devam ediyor gelen kişi hediye getiriyor bizde onlara hediye veriyoruz (Ö4)."

"Eskiden ulaşım fazla hızlı olmadığı için misafirler daha uzun süreli kalıyordu. Bu nedenle misafirlik daha samimi ve hoşgörülü geçiyormuş. Sohbet ortamı eskiden daha güzelmiş internet sosyal ortam fazla olmadığından eski sohbetler daha güzelmiş. Eskiden misafirlere yöreye göre meyve verilirmiş sebze meyve kahve türü şeyler verilirmiş. Günümüzde kahve cips veriliyor (Ö5)."

"Eskiden köy odaları varmış. Köylüler sıraya girerek buranın ihtiyaçlarını karşılamış. Köy odalarında çeşitli oyunlar oynanmış mesela arı oyunu. Günümüzde ise köy odaları yerine misafir odaları var (Ö6)."

"Çoğu kültürümüz değişiyor bazıları kullanmıyoruz. Ama bazı kültürümüzü eskisi gibi günümüze getirmişiz. Eskiden misafirleri güzel bir şekilde güzel yüzlü karşılamış. Onlara yemekler ikram ederlermiş. Uğurlamayı kapıda değil de gideceği yere kadar yolcu ederlermiş, günümüzde de kapıda karşılanıyor ve güler yüzlü karşılama halen devam ediyor (Ö7)."

“Arkadaşımızın dediği gibi eski ikramlardan günümüzdekiler daha değişik eskiden kahve ayran varmış günümüzde ise çay ve meyve suyu var. Eskiden sohbetler daha güzelmiş şimdi herkes televizyonun başına oturup o şekilde muhabbet ediyor. Eskiden televizyon telefon olmadığı için sohbetler daha güzel insanlar daha hoşgörülü imiş günümüzde böyle değil. Eskiden misafirler köy odalarında ağırlandıkça günümüzde evimizde misafir odaları vardır. Günümüzde güler yüz misafirlere karşı halen devam ediyor (Ö9).”

“Eskiden kıymetli Türk kahvesi şerbet falan veriyorlardı şimdi ise sofrada otururken gelen misafirle yediklerinden paylaşıyorlar. Eskiden misafirlerle daha çok ilgilenilirdi televizyon olmadığı için daha çok ilgilenilirdi. Şimdi misafirle ilgilenen yok telefonlara bakılıyor. Günümüzde şimdi iyi bir misafirperverlik olmuyor televizyonlar açılıyor telefonlara bakılıyor. Şimdi misafirleri iyi ağırlamıyoruz. Eskiden davetsiz gelen misafir gelince onu ağırlamak için kavga ediyorlardı şimdi ise uğraşmıyoruz. Şimdi işimiz var başka yere gideceğiz falan diyorlar ama eskiden böyle yapmazlarmış misafiri ağırlarlarmış (Ö11).”

“Eskiden misafirperverlikte teknoloji olmadığı için başlarından geçenleri eski günlerini anlatıyorlardı. Ama şimdi ise televizyon başında haberleri ve filmleri izleyerek vakitlerini geçiriyorlar. Eskiden ev yapımı ikramlar verilirken günümüzde çarşıdan hazır alıyorlar. Eskiden misafirler kapıda karşılanırdı şimdi davetsiz misafir neredeyse kovuluyor (Ö12).”

“Bence önceden daha güzel yapılıyordu. Geniş aileler vardı halalar teyzeler dayılar vardı. Dedeler anneanneler çocuklara hikâyeler anlatıyorlardı. Büyükler birbirleriyle muhabbet ediyorlardı. Önceden teknoloji yoktu. Şimdi ise herkes telefonlarla televizyonlarla ilgileniyorlar. Şimdi geniş aileler çok azaldı o yüzden hiç eğlenceli değil. Önceden bütün yemekler içecekler kendi elleriyle yapıyorlardı maddi imkânlar daha azdı ama insanlar misafir için daha çok ilgi duyuyorlardı. Yemekler için tarlalarda ne olursa onları yapıyorlardı. Önceden misafire aç mısın diye sormazlarmış direk sofraya kurarlarmış şimdi ise aç mısın diye soruyorlar aç değilse çay veriyorlar. Önceden davetsiz gelen misafir içeri girer hal hatır sorar akşama kadar kalıcı şimdi ise kapıda ayaküstü konuşup gidiyorlar(Ö.14).”

“Eskiden misafirlerle daha çok ilgilenilirdi televizyon ve telefon olmadığı için daha fazla muhabbet ederlerdi. Günümüzde anne baba misafirle ilgilenmek yerine televizyon ve telefonla ilgileniyor. Günümüzde iyi bir misafirlik yok televizyon izleniyor. Eskiden yemekleri kendi elleriyle falan yaptıkları için sohbetli oluyordu şimdi ise lokantalar falan var diye millet hazır kurabiye pasta falan alıyorlar. Eskiden misafire kahveyle su verirlermiş su içerse aç kahveyi içerse tok demekmiş (Ö.15).”

Öğrencilerin misafirperverlik örneğinden yola çıkarak değişim ve sürekliliği en fazla hangi aşamada fark ettiklerini anlamak amacıyla odak grup görüşmesi sonuçları Tablo:2’de verilmiştir. Öğrenci cevaplarına Araştırma aşaması, ders aşaması ve sözü tarih aşaması olarak 3 grupta sınıflanmıştır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin değişim ve sürekliliği en çok hangi aşamada fark ettikleri sorusuna yönelik verdikleri cevaplar incelendiğinde görüşmeye katılan 15 öğrenciden 2’si araştırma aşaması, 7’si ders aşaması, 9’u sözlü tarih aşaması olduğunu söylerken 1 tanesi de hepsinde fark ettiğini bildirmiştir.

Çalışma esnasında araştırma aşamasında öğrenciler kendileri araştırma yaparken, ders aşaması yapılandırılmış ve öğrencilerin dikkatini toplamak için çeşitli etkinlikler ve planlamalar yapılmıştır. Ders esnasında geçmişten günümüze farkları ortaya koymak için çeşitli görsel, video, hikâye sunulmuş bunun yanında bazı ikramlar yapılmıştır. Ders aşamasında öğrencilerin değişim ve süreklilik becerisini kazanmaları için bütün hazırlıklar yapılmış olmasına karşın öğrencilerin en fazla sözlü tarih aşamasında değişim ve sürekliliği algıladıklarını ifade etmeleri bu becerinin kazandırılması için sözlü tarih yönteminin önemini ortaya çıkarmaktadır.

Tablo 2: Araştırmanın ikinci sorusuna verilen cevaplara yönelik bulgular.

Soru	Araştırma Aşaması	Ders Aşaması	Sözlü Tarih Aşaması	Hepsi
Misafirperverlik üzerindeki değişimi en çok hangi aşamada fark ettiniz? (araştırma, ders, sözlü tarih)	Sözlü tarih ve araştırmada fark ettim.(Ö12). Derste ve araştırmada fark ettim.(Ö15).	Benim sözlü tarih ve ders aşamasında oldu. (Ö3). Sözlü tarihte değişik bilgiler de söylediler bildiklerimi de söylediler.(Ö6). Derste daha çok fark ettim çünkü siz derste daha kapsamlı anlatıldı.(Ö8). Ben derste daha fazla bilgi öğrendim.(Ö9). Derste fark ettim.(Ö10). Ben ders aşamasında fark ettim.(Ö13). Derste ve araştırmada fark ettim.(Ö15).	Çok farklı bilgiler öğrendim.(Ö1). Derste de birçok bilgi öğrendim ama bana en çok sözlü tarih farklı geldi. (Ö2). Benim sözlü tarih ve ders aşamasında oldu. (Ö3). Sözlü tarihte fark ettim üç kişi yaşları farklı olunca onlardan daha fazla bilgi öğrendim.(Ö5). Sözlü tarihte değişik bilgiler de söylediler bildiklerimi de söylediler.(Ö6) Sözlü tarihte büyüklerimizle konuştuğumuz içim daha kapsamlı birçok bilgi öğrendim.(Ö7) Sözlü tarih kısmında öğrendim.(Ö11). Sözlü tarih ve araştırmada fark ettim.(Ö12). Sözlü tarih konusunda fark ettim.(Ö14).	Ben üç aşamada da fark ettim araştırma yaparken resimlerden falan baktım ve daha iyi fark ettim.(Ö4).
Katılımcı sayısı	2	7	9	1

Çalışmada öğrenciler değişim ve sürekliliği en çok sözlü tarih aşamasında fark ettiklerini bildirmişlerdir. Değişim ve sürekliliğin en fazla algılandığı aşamanın sözlü tarih olmasının nedeni ise öğrenciler tarafından “yaşlılar ile görüşülmesi”, “farklı farklı cevaplar verilmesi”, “farklı yaş grupları ile görüşülmesi” şeklinde ifade edilmiştir. Öğrencilerin değişim ve sürekliliği en fazla sözlü tarih aşamasında fark etmelerinin sebebi ders sürecinden farklı olarak kendilerinin sorular sorarak bilgiye ulaşmaları ayrıca kendilerinden yaşça çok büyük kişilerin anılarını anlatmaları ve farklı yaş gruplarındaki kişilerden farklı dönemlere ait bilgiler edinmelerini göstermişlerdir.

Bu durumun ortaya çıkardığı sonuç ders aşamasında ne kadar farklı yöntem ve teknikler uygulamaya çalışılsa da öğrencilerin farklı yaş grupları ve farklı kişiler ile görüşerek yaptıkları çalışmaların daha verimli olduğu ortaya koymasındır. Bunun sebebi ise öğrencilerin kendilerini işin içine katarak kendi buldukları bilgileri yapılandırmaları ayrıca farklı kişilerin anlatımı ile empati becerisini kullanarak farklı dönemlerde kendilerini düşünmeleri olmuştur. Ayrıca ders aşamasında kullanılan İbn-i Batuta'nın seyahatnamesinden alınan hikâyeden ziyade görüşülen insanların çocukluklarına dair anlattıkları hikâyeler öğrenciler tarafından daha gerçekçi olarak algılanmış ve daha kalıcı olmuştur.

Bu kısımda dikkat çeken hususlardan biri de araştırma aşamasının öğrenciler açısından verimli olarak algılanmamasıdır. Bunun sebebi ise öğrencilerin araştırma aşamasını ödev olarak algılamaları, konuyu içselleştirememeleri ve araştırma aşamasını eğlenceli bulmamalarıdır. Öğrencilerin ayrıca ödevleri için araştırma yöntemini bilmedikleri, ev ödevlerinde de internet ve kitap temelli ödevler yerine, yaparak yaşayarak yapılabilecekleri ödevleri daha etkili buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ders aşamasında değişim ve sürekliliği fark eden öğrenciler ise bunun sebebini ders sürecinde okutulan hikâye, izletilen film, oynanan oyunlar ve yapılan ikramların olduğunu ifade etmişlerdir. Buradan ortaya çıkan sonuç ders aşamasının iyi planlanması halinde öğrencilerin geçmişten günümüze değişim ve süreklilik kavramlarını algılayabilecekleridir.

Misafirperverlik örneğinde dokuz öğrenci değişim ve sürekliliği en fazla sözlü tarih aşamasında fark ettiğini ifade etmiştir. Değişim ve sürekliliği sözlü tarih aşamasında fark ettiğini belirten öğrencilerin ifadeleri şu şekildedir:

"Benim için sözlü tarih çünkü bazı kişiler aynı cevap verdi ama çok güzel şeyler öğrendim iki kişi aynı şeyler söylemiş olsa da bir tanesinden çok farklı bilgiler öğrendim. Ders süreci ile araştırma sürecinde iyiydi ama sözlü tarihten bir sürü şey öğrendim. Araştırma kısmı pek dikkatimi çekmedi sözlü tarih yüz yüze olduğu için daha güzeldi(Ö.1)."

"Sözlü tarihte anneannemi teyzemi ve halamla gördüm hepsinde değişik cevaplar verdi bir sürü bilgi topladım ders aşamasında da sizin birçok katkınız oldu. Araştırma aşaması dikkatimi çekmedi internetten okuyup yazdım(Ö.3)."

"Bende sözlü tarihte daha çok fark ettim üç kişi yaşları farklı olunca onlardan daha fazla bilgi öğrendim. Yaşları farklı olduğu için farklı farklı bilgiler söylediler(Ö.5)."

"Sözlü tarih ve araştırmada fark ettim. Dedem eskiden misafirperverlikler kapıda ağırlanmış o zamanın devri farklıymış şimdi ise evlerde ağırlanıyor. İnternette baktığımda ise eskiden insanlar misafirperverlik istiyorlarmış insanları çağırıyorlarmış şimdi ise gelirlerse gelirler diyorlar(Ö.12)."

"Sözlü tarih konusunda fark ettim. Çünkü karşılaştığım gittiğim insanlar çok farklı ve duymadığım şeyler söylediler mesela ısırgan diye bir yemek varmış ilk defa duydum(Ö.14)."

Araştırmaya katılan yedi öğrenci değişim ve sürekliliği en iyi ders aşamasında ilgilendiğini ifade etmiştir. Değişim ve sürekliliği ders aşamasında fark ettiğini ifade eden öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"Sözlü tarihte anlamamamın sebebi ise herkes aynı cevapları veriyordu. Herkes nedense aynı cevapları veriyor. Herkes eski olanları unutmuş gibi yeni modern şekilde cevaplar vermeye çalışıyorlardı. Derste fark etmemim sebebi ise daha rahat ettim derste hem anlatarak hem etkinli yapılarak daha iyi anladım. Araştırma kısmı benimde dikkatimi çekmedi internetten bakıp yazdım. Kitabıma da baktım bu konuya kitapta pek fazla yer verilmemişti. O yüzden internete bakmak zorunda kaldım internetten okuduklarım aklımda kalmadı(Ö.8)."

"Ben derste daha fazla bilgi öğrendim. Büyüklerimiz sözlü tarihte fazla bilgi vermediler. Bizim sorularımızı cevaplamadılar. Ben soru sordum onlar aynı cevabı verdiler pek istekli değillerdi. Ders aşamasında sizin anlattıklarınızdan daha kapsamlı öğrendim(Ö.9)."

"Derste fark ettim. Misafir geldiğinde köy odalarında ağırlanmış orda oyunlar oynanıyor şimdi ise misafir odalarında ağırlanıyor telefonlarla uğraşıyorlar yüzlerine bile bakmıyorlar(Ö.10)."

Misafirperverlik üzerindeki değişimi üç aşamada da fark eden öğrencilerin ifadeleri şu şekildedir:

"Ben üç aşamada da fark ettim araştırma yaparken resimlerden falan baktım ve daha iyi fark ettim. Derste siz her ayrıntısına kadar anlattınız. Sözlü tarihte ise üç kişiyle röportaj yaparak daha fazla bilgi topladım. Üçü de çok iyiydi ama ders daha iyiydi. Araştırma kısmında çoğunlukla internetten baktım karşımda bir insan olmadığı için fazla dikkatimi çekmedi. (Ö4)."

Araştırma sürecinde öğrencilerin en fazla dikkatini çeken süreci tespit etmek amacıyla öğrencilere; " Bu süreci araştırma aşaması ders süreci ve sözlü tarih süreci olarak değerlendirdiğimizde sürecin en güzel yanları nelerdi? Neler dikkatinizi çekti?" sorusu sorulmuş ve öğrenci söylemleri Tablo 3'de araştırma, ders ve sözlü tarih şeklinde üç grupta sınıflandırılarak incelenmiştir.

Tablo 3: Araştırmanın üçüncü sorusuna verilen cevaplara yönelik bulgular.

Soru	Araştırma	Ders	Sözlü tarih
Bu süreci araştırma aşaması ders süreci ve sözlü tarih süreci olarak değerlendirdiğimiz de sürecin en güzel yanları nelerdi? Neler dikkatinizi çekti?	Araştırmada öğrendim.(Ö14)	Derste de eğlendim sözlü tarih ilk defa yaptığım bir şeydi.(Ö2) Benim şu çok dikkatimi çekti yoldan geçen bir insanı tanrı misafiri diye eve alıyorlar günümüzde böyle bir şey olmaz.(Ö3) Benim en çok tanrı misafiri dikkatimi çekti.(Ö4). Benim en çok tanrı misafiri dikkatimi çekti.(Ö5). Derste çünkü derste arı oyunu oynadım çok eğlendim.(Ö6). En çok dikkatimi çeken ders kısmındaki oyunlardı arı oyunu falan.(Ö7). Bu zamanda Benim en çok dikkatimi çeken dış kirası oldu.(Ö8). Ders aşaması güzeldi.(Ö9).(Ö10).(Ö15).	Benim en çok köy odalarında yeşil flama olması dikkatimi çekti bunu da sözlü tarih çalışmasında öğrendim.(Ö1). Sözlü tarih dikkatimi çekti.(Ö12). Sözlü tarihte daha geniş öğrendim. Açıklama yaparken çok geriye gidildi çok güzel açıkladılar.(Ö13).
Katılımcı sayısı	1	10	3

Araştırmaya katılan öğrencilere süreç içerisinde en fazla hangi bölümde eğlendiniz sorusuna 1 tane öğrenci araştırma aşaması, 10 öğrenci ders aşaması 3 öğrenci sözlü tarih aşaması derken 1 öğrencide kararsız kalmıştır

Araştırmada öğrenciler genel olarak dikkatlerini çeken hususları “dış kirası” “köy odası oyunları” “kımız” “tanrı misafiri” ve “derste yapılan ikramlar” olduğunu belirtmişlerdir. Burada öğrencilerin dikkatini çeken hususlar genel olarak ders sürecinde işlenmiş konulardır. Burada tanrı misafirinin bir hikâye ile anlatılması, dış kirası hakkında video izletilmesi ve köy odalarında oynanan oyunların öğrenciler tarafından oynanması öğrencilerde deneyim oluşturmuş ve bu kavramların öğrencilerin dikkatini çekmesini ve kalıcı olmasını sağlamıştır.

Araştırmaya katılan on öğrenci araştırma süreci içerisinde en çok dikkatlerini çeken sürecin ders aşaması olduğunu belirtmişlerdir. Ders aşamasının dikkatlerini çektiğini ifade eden öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Benim şu çok dikkatimi çekti yoldan geçen bir insanı tanrı misafiri diye eve alıyorlar günümüzde böyle bir şey olmaz. Kimdir neyin nesidir bilmiyorlar ancak araştırmaları gerek arkadaşlarıma katılıyorum ders aşamasında öğrendim eğlendim (Ö.3).”

“Benim en çok tanrı misafiri dikkatimi çekti hatta derste okuttuğunuz bir hikâyede Türkler gelen misafir için kaoga ettikleri vardı hatta kılıç dahi çekmişlerdi bu nedenle dikkatimi çok çekti. Ben ders aşamasında daha çok eğlendim daha fazla bilgi topladım(Ö.4).”

“Benim en çok tanrı misafiri dikkatimi çekti. İnsanlar hiç tanımadıkları hiç görmedikleri kişileri evlerine almak için yarışıyorlardı. Bende sözlü tarih diyorum baya bir değişik hiç duymadığım bilgiler öğrendim(Ö.5).”

“Benim en çok köy odaları dikkatimi çekti çünkü herkes evine bir oda yapmak yerine bütün herkesin köyde bir odası var. Bir de önceki zamanlarda misafire çadır kurulması çok dikkatimi çekti Bende Derste çünkü derste arı oyunu oynadım çok eğlendim (Ö.6)

“En çok dikkatimi çeken ders kısmındaki oyunlardı arı oyunu falan. Derste öğrendiğim iki tokmaklı kapılarda çok dikkatimi çekti.Ders aşaması çok eğlenceliydi güldük oyunlar oynadık çok güzeldi (Ö.7).”

“Bu zamanda benim en çok dikkatimi çeken dış kirası oldu. Dış kirasında şimdiki zamanda gelen misafir hediye veriyor eskiden ev sahibi misafire hediye veriyor. Günümüzde misafir ev sahibine ben geldim merhaba diyerek hediye getirir ben bunu böyle düşünüyorum. Bir de dikkatimi çeken şey iki kapılı tokmak dikkatimi çekti bu tokmaklar şimdi yok çünkü eskiden tesettür daha yaygındı şimdi yok bu nedenle dikkatimi çekti. Araştırmamda

resimlere falanda göz atmıştım. Araştırmalarda resimlerle falan çok komik şeyler bulmuştum. O nedenle hoşuma gitti (Ö.8)."

"Derste öğrendim. Eskiden yoldan geçeni evlerine davet edip ikramlarda bulunuyorlarmış. Kapılarda iki tokmak bulunuyormuş. Biri kalın biri inceymiş. Kalın olanı çalarsan kapıyı erkek ince olanı çalarsa kapıyı kadın açarmış (Ö.10)."

"Ben derste de çok şey öğrendim eskiden uzaklardan develerle gelirlermiş yolda gördüklerine ikramda bulunurlarmış bu benim çok dikkatimi çekmişti (Ö.15)."

Sözlü tarih çalışması dikkatini çeken öğrencilerin ifadeleri şu şekildedir:

"Benim en çok köy odalarında yeşil flama olması dikkatimi çekti bunu da sözlü tarih çalışmasında öğrendim. Ben sözlü tarih diyorum ilk defa sözlü tarih yaptım çok hoşuma gitti derste de oyunlar öğrendim oda güzeldi (Ö.1)."

"Eskiden çoğunlukla saç böreği falan yapıp ikramda bulunuyorlarmış. Yolda gördükleri kervanı durdurup kırmızı şerbet ve kahve gibi ikramlarda bulunuyorlardı. Sözlü tarih dikkatimi çekti (Ö.12)."

"Sözlü tarihte daha geniş öğrendim. Açıklama yaparken çok geriye gidildi çok güzel açıkladılar. Eskiden misafirperverlik çok iyiymiş. Sözlü tarih de öğrendim. Eskiden köyün ortasından geçen kalacak yeri olmayanları köy odalarında ağırlarlarmış ikramlarda bulunuyorlarmış oyunlar oynarlarmış daha sonra içeceğini verip yollarlarmış (Ö.13)."

Araştırma aşamasında dikkatini çeken öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"Araştırmada öğrendim. Şöyle bir şey okudum eskiden maddi imkânlar azmış ama insanlar yine de misafir ağırlamayı çok severlermiş (Ö.14)."

Araştırmaya katılan öğrencilerin tüm süreç içerisinde en fazla hangi aşamada zorlandığını belirlemek amacıyla; Bu süreçlerin en çok hangisinde zorlandınız veya beğenmediniz bir nokta var mıydı sizce neler farklı olabilirdi? Sorusu yöneltilmiş öğrenci cevapları sonucunda Tablo 4 oluşturulmuştur.

Araştırma sürecine katılan öğrencilerden 13 tanesi sözlü tarih çalışması sırasında zorlandığını ifade ederken, 2 öğrenci ise araştırma sürecinde zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Öğrenciler süreç içerisinde ders aşamasında hiç zorlanmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bunun yanında araştırma aşamasında öğrencilerin hangi kaynaklardan faydalanacağını bilmemelerinden dolayı araştırma kısmında zorlandıklarını ifade etmişlerdir. Burada öğrencilere verilen araştırma ödevlerinde onlara hangi kaynaklardan faydalanmaları gerektiği hakkında bilgiler verilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrencilerin internet sitelerindeki bilgi çokluğu içinde hangisinden faydalanması gerektiği hakkında kararsız kaldıkları da ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin en fazla zorlandıkları aşamanın sözlü tarih olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun nedeni olarak kendileri dışındaki etkenleri örnek göstermektedirler. Öğrenciler görüştüğü kişilerin görüşmeyi ciddiye almamalarından dolayı zorlanmışlardır. Ayrıca bazı görüşmecilerin kayıt alınmasını istemediği gibi sorunlarla karşılaşmaları bu çalışmalarını ilk kez yapmaları dolayısıyla zorlanmışlardır. Sözlü tarih sürecinde öğrencileri zorlayan bir diğer durum ise görüşmecilerin samimi olmaya kısa cevaplar vermeleri öğrencilerin çalışma azmini kırmıştır. Burada öğrenciler soru üretme konusunda sözlü tarih çalışması yapmadan önce derste konuyu işlemiş olmalarının kendilerine fayda sağladığına düşünmüşlerdir. Bu durum sözlü tarih çalışmalarında görüşmecilerin gönüllü ve istekli olmasının önemli olduğu ortaya koymuştur. Ayrıca çalışmalarını uzun süreli olması nedeniyle verileri yazıya geçirmeleri esnasında zorlandıkları ortaya çıkmıştır. Bu durum ise öğrencilerin çalışmalarını kendilerine verilen zaman çizelgesi içerisinde değil plansız olarak yürüttükleri ortaya çıkmış öğrencilerin çalışma disiplinine sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.

Tablo 4: Araştırmanın dördüncü sorusuna verilen cevaplara yönelik bulgular.

Soru	Araştırma	Der s	Sözlü Tarih	Zorlanmadım
Bu süreçlerin en çok hangisinde zorlandınız veya beğenmediniz bir nokta var mıydı sizce neler farklı olabilirdi?	Ben en çok araştırma kısmında hangi siteleri kullanacağım konusunda zorlandım .(Ö8). Araştırmada zorlandım çok uzun cevaplar olduğu için yazarken elim acıdı biraz.(Ö12).		Sözlü tarih kısmında çok kısa cevaplar verildi onları kendim uzatmaya çalıştım.(Ö1). Ben sözlü tarihte zorlandım yazması beni zorladı.(Ö3). Sözlü tarih konusunda zorlandım.(Ö4). Ben sözlü tarih ve araştırmada zorlandım(Ö5). Ben sözlü tarih konusunda zorlandım.(Ö6). Ben en çok sözlü tarihte zorlandım.(Ö7). Ben sadece yazmada zorlandım kısa cevaplar olduğu için annemden yardım alarak cevapları uzattım.(Ö2). (Ö9). Sözlü tarihte zorlandım biraz.(Ö10). İlk önce sözlü tarih kısmında zorlandım.(Ö11). Sözlü tarihte zorlandım.(Ö13). Ben en çok sözlü tarih kısmında zorlandım.(Ö14). Dedem falan uzak yerlerde yaşadığı için çok zorlandım.(Ö15).	
Katılımcı sayısı	2		13	

Çalışmada içerisinde iki öğrenci araştırma sürecinde zorlandığını ifade etmişlerdir. Araştırma sürecinde zorlandığını ifade eden öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Ben en çok araştırma kısmında hangi siteleri kullanacağım konusunda zorlandım. Hangi bilgiler doğru hangi bilgiler yanlış anlayamadım. Sözlü tarihte izin alma konusunda zorlandım çünkü müsait insanları bulamadım hep bugün değil yarın dediler. En son halamdan izin aldım Elazığ’daki halamla telefonda konuşarak sözlü tarih kısmını yaptım. Sözlü tarih kısmında büyüklerimiz çok isteksizlerdi ve sürekli bu soruyu neden soruyorsun dediler. İsteksiz ve yavaş cevaplar veriyorlardı(Ö.8).”

“Araştırmada zorlandım çok uzun cevaplar olduğu için yazarken elim acıdı biraz. En çok derste dikkatimi çekti araştırmadakilerle derstekiler aynıymış aynı olduğu için yazmasam mı acaba dedim içimden(Ö.12).”

Çalışmada içerisinde on üç öğrenci sözlü tarih sürecinde zorlandığını ifade etmişlerdir. Sözlü tarih sürecinde zorlandığını ifade eden öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

“Ben pek zorlanmadım sadece yazma konusunda elim acıdı biraz. Birde sözlü tarih kısmında çok kısa cevaplar verildi onları kendim uzatmaya çalıştım. Sözlü tarih kısmını büyüklerimiz daha istekli olup sohbet ortamında yapsaydık daha iyi olurdu (Ö.1).”

“Ben sadece yazmada zorlandım kısa cevaplar olduğu için annemden yardım alarak cevapları uzattım. Sözlü tarihte daha güzel şeyler olabilirdi. Sınıftaki yaptığımız köy odası oyunları etkinliklerin süresini daha uzun yapabiliydik. Kayıt alırken anneannem biraz utandı(Ö.2).”

“Ben sözlü tarihte zorlandım yazması beni zorladı bazen uf ya diyerek canım sıkıldı ama beğendim. Yazma işini yapmasak sadece kayıt olsa daha iyi olurdu.

Benimde anneannem, halam ve teyzemde video ve kayıt çektirmek istemediler ama sonra onları da ikna ettim (Ö.3).”

“Ben sözlü tarih ve araştırmada zorlandım sözlü tarihte güzel yazabiliyor muyum acaba öğretmen beğenecek mi diye endişelendim. Araştırma kısmında ise hangi siteden araştırma yapacağımı bilemedim. Kayıtlar kısmında babam zor ikna oldu onu zor ikna ettim (Ö.5).”

“Ben en çok sözlü tarihte zorlandım çünkü babaannem sorduğum sorulara evet veya hayır diyordu sadece bu nedenle zorlandım. Araştırma konusunu sadece siteden araştırıp yaptığımız için fazla hiçbir şey öğrenmiyoruz ama onunla ilgili sorular sorabilirdik (Ö.7).”

"Sözlü tarihte zorlandım biraz. Soru sorarken zorlandım büyükler cevap verirken şaşırtdıkları için kaydı tekrar yapıyordum. Farklı olsaydı dediğim yer yoktu (Ö.10)."

"Ben en çok sözlü tarih kısmında zorlandım. Kişileri bulmakta zorlandım ödevin bitmesine bir gün kala bulabildim bir de bitti mi daha var mı diye sürekli soruyorlardı. Birde yazım aşamasında zorlandım baya uzun yazılar oldu. Farklılık gördüğüm dersteydi eskiden köy odaları varmış şimdi ise yok. Bence derse birkaç kişi çağırırsak daha iyi olurdu onlar sınıfta bize anlatsalar daha kolay olurdu. Araştırma kısmında çok uzun yazı yazmayı beğenmedim (Ö.14)."

Araştırmaya katılan öğrencilerin sözlü tarih aşamasında değişim ve sürekliliği en çok hangi yaş aralığında fark ettiğini belirlemek amacıyla Tablo 5 oluşturulmuştur.

Tablo 5: Araştırmanın beşinci sorusuna verilen cevaplara yönelik bulgular.

Soru	30-45	45-60	60+
Sözlü tarih görüşmesi sırasında misafirperverlik konusundaki değişimi en çok hangi yaş aralığında fark ettiniz?	30 ile 40 yaş arasında daha fazla dikkatimi çekti. (Ö4). (Ö8)	Benim için en çok 45 ve 60 yaş arasında oldu annemle konuşmam daha iyi oldu. (Ö7).	60 yaş üzeri olan kişide dikkatimi çekti.(Ö1). (Ö2). (Ö3). (Ö5). (Ö6). (Ö9). (Ö10). (Ö13). (Ö14). (Ö15)
Katılımcı sayısı	2	1	10

Araştırmaya katılan öğrencilerden 10 tanesi 60 yaş ve üzeri 1 tanesi 45-60 yaş arası, 2 tanesi ise 30-45 yaş arası cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin değişim ve sürekliliği en fazla 60 yaş ve üzerinde hissetmelerinin sebebinin 60 yaş ve üzeri insanların yaşadıkları ile öğrencilerin yaşadıkları hayatlar arasında büyük farklar olmasıdır. 60 yaşındaki kişilerin günümüze göre daha fazla yaşamış ve daha farklı bilgiler verdiklerini diğer yaş gruplarının günümüze göre çok fazla fark olmadığını yaşlı insanların söyledikleri çok farklı olması nedeniyle daha kalıcı olduğu vurgusunu yapmışlardır. Ayrıca yaşlı insanların anlattıkları çocukluk hikayeleri öğrencileri geçmişe götürmüş ve empati duygularının gelişmesini sağlamıştır. Öğrencilerin 60 yaş üzerinden farklı bir görüş beyan eden öğrencilerin değişim ve sürekliliği bu yaş aralığında fark etmelerinin sebebinin genel olarak anne ve babalarıyla görüşme yaptıkları için daha samimi ve daha rahat bir ortamda zorlanmadan çalışabilmelerini göstermişlerdir.

Burada öğrencilerin farklı yaş grupları ile görüşme yapmaları onlara yaş farklı arttıkça değişimin arttığını veya geçmişte olan bazı öğelerin günümüzde devam ettiğini görmelerini sağlamıştır. Öğrencilerin bir kısmı ise bu çalışmada değişimi en fazla 30-45 yaş arasında fark ettiğini bunun sebebi ise görüşmeyi anne veya babasıyla yaptığı anne babalarının ödevi ciddiye aldıkları için daha samimi bilgiler verdiği kendilerinin daha rahat olduğunu ifade etmişlerdir.

Araştırmaya katılan on öğrenci değişim ve sürekliliği en iyi 60 yaş ve üzerinde fark ettiğini belirtmiştir.

Altmış yaş ve üzerinde değişim ve sürekliliği fark ettiğini belirten öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"Benim en çok 60 yaş üzeri olan kişide dikkatimi çekti çünkü çok güzel cevaplar verdi ve çok güzel bir anısını anlattı bu nedenle dikkatimi çekti (Ö.1)."

"Bende 60 yaş ve üzeri diyorum diğerlerinden daha yaşlı ve daha fazla yaşadığı için ondan daha fazla bilgi topladım (Ö.2)."

"Benimde 60 yaş üzeri dikkatimi çekti. Çünkü diğerlerinden daha yaşlı ve daha eski zamanlarda yaşamış olduğu için bana daha farklı bilgiler verdi (Ö.5)."

"Bende 60 yaş ve üzerinde hissettim çünkü onda bir destan yazılmış gibi bilgiler aldım çok fazla bilgiler verdi (Ö.6)."

"60 yaş ve üzeri ben babamla da yaptım en fazla 20 yıl geriye giderken 60 yaş ve üzeri 40 yıl geriye gittiği için daha fazla bilgi öğrendim (Ö.13)."

"60 yaş ve üzeri onlar daha fazla ve daha önce yaşadığı için değişim çok fazla. 30 yaşında o kadar yok(Ö.14)."

"Bence de 60 yaş ve üzeri 60 yaş ve üzerinde daha farklı bilgiler varken 30 yaşlarında bildiğimiz teknolojiler var (Ö.15)."

Değişim ve sürekliliği 30-45 yaş ve aralığında en iyi şekilde fark ettiğini belirten öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"30 ile 40 yaş arasında daha fazla dikkatimi çekti. Hayatımda ilk defa sözlü tarih çalışması yapacağım için hem heyecanlıydım hem de babamla yaptım babamın verdiği bilgiler dikkatimi çekti(Ö.4)"

"30 ile 45 yaş arası benim değişimi fark etmemi sağladı 30 45 yaş arası sorduğum sorularda beni daha iyi anlayıp daha iyi bilgiler verdiler (Ö.8)."

Değişim ve sürekliliği 45-60 yaş ve aralığında en iyi şekilde fark ettiğini belirten öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"Hepsinden çok şey öğrendim ama benim için en çok 45 ve 60 yaş arasında oldu annemle konuşmam daha iyi oldu benim anladığım şeylerden konuştu ve beni daha iyi tanıdığı için(Ö.7)."

Araştırmaya katılan öğrencilerin geçmişten günümüze değişim ve sürekliliği değerlendirdikten sonra değişimin sürekli olduğu göz önüne alınarak gelecekte misafirperverliğin nasıl olacağı hakkındaki tahminlerine yönelik söylemler Tablo 6'da incelenmiştir.

Tablo 6: Araştırmanın altıncı sorusuna verilen cevaplara yönelik bulgular.

Soru	Olumlu	Olumsuz
Misafirperverliğin geçmişten günümüze nasıl bir değişim gösterdiğini gördünüz sizce gelecekte misafirlik nasıl olacaktır?	Gelecekte başka bir içecek ve ikramlar gelebilir.(Ö1)(Ö2). Gelecekte daha iyi olabilir.(Ö3). İlerde teknoloji çok gelişeceği için iletişim çok daha kolay olacak. (Ö4). Misafirler hologram şeklinde olabilir hologramlar görüşebilir. (Ö6). İnsanlar gelecekte insanlar katlanabilir binalar yapıp köylerine misafir geldiğinde orada ağırlayabilirler. (Ö8).	Gelecekte kültürümüz yavaş yavaş yok olacak.(Ö5). Gelecekte onun daha da azalacağını tahmin ediyorum.(Ö7). (Ö13). (Ö14). İkramlarımız değişebilir asitli içecek ikramı artabilir.(Ö9). Bence hiç güzel olmayacak.(Ö10). İnsanlar kendini teknolojiye kaptırıp insanlar arasındaki iletişim azalacak. (Ö11). Kendilerini teknolojiye kaptırıp artık teknoloji ile görüşecekler. (Ö12). Teknoloji çok gelişeceği insanlar teknolojiye dalacak misafirlerini otele götürecekler. (Ö15).
Katılımcı sayısı	5	10

Araştırmaya katılan öğrenciler gelecekte misafirperverliğin nasıl olacağına dair soruya 5 öğrenci olumlu yönde ilerleyeceğine dair cevap verirken 10 öğrenci ise olumsuz yönde değişim olacağını ifade etmiştir. Öğrencilerin olumsuz yönde fikir yürütmelerinin sebebi geçmişten günümüze değişim geçiren misafirperverlik değerimizin zaman içerisinde bazı öğelerini kaybetmesi, gelecekte bir kısım değerlerimizi daha kaybetme endişelerinde olmalarıdır. Ayrıca bazı öğrencilerin teknolojinin olumsuz etkisiyle beraber insanların vakitleri daha az olacağı bu nedenle birbirlerine fazla vakit ayıramayacaklarını ifade etmişlerdir.

Olumlu cevap veren öğrenciler ise asırlardır kültürümüzde değişmeden bir süreklilik gösteren kültürel öğelerimizin bulunduğunu bu değerleri gelecek nesiller büyüklerinden görerek onların geleceğe aktararak olumlu yönde süreklilik göstereceği fikirlerini ifade etmişlerdir. Burada öğrencilerin süreç içerisinde değişim ve sürekliliği algıladıkları ortaya çıkmıştır. Öğrenciler geçmişten günümüze asırlardır devam eden birçok öğenin günümüzde değişerek devam ettiğini gelecekte de bu öğelerin bazı değişiklikler geçirirler de devam edeceğini vurgulamışlardır. Ayrıca bazı öğrenciler misafirperverlik değerinin nesilden nesile aktarılacak nasıl günümüze göre gelmişse bizlerinde geleceğe aktararak misafirperverliğin yaşatılacağını ifade etmişlerdir. Gelecekte teknolojinin

daha fazla gelişeceği bu nedenle gidiş gelişlerin daha fazla olacağı bu durumunda misafirperverliğin eski önemini tekrar kazanacağı gibi yaratıcı düşüncelerini ortaya çıkarmıştır

Misafirperverlik değerinin gelecekte olumlu yönde değişim ve süreklilik göstereceğini ifade eden öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"Yeni nesil gelecekte geçmişine özenirse geçmişteki gibi misafirlikler olabilir. Hatta köy odalarını yeniden yapabilirler(Ö.1)."

"Bence önceden misafirlere kahve veriliyordu gelecekte başka bir içecek ve ikramlar gelebilir ulaşımında teknoloji gelişirse geliş gidişler daha kolay olabilir(Ö.2)."

"Gelecekte daha iyi olabilir gelecek nesiller bu şekilde kültürümüzü öğreniyor bu nedenle daha fazla gelişebilir. Daha değişik olur ama eski kültürler devam ettirilir(Ö.3)."

"Bütün sosyal derslerinde sözlü tarih çalışması yapılırsa gelecekte de devam edebilir. Misafirler hologram şeklinde olabilir hologramlar görüşebilir(Ö.6)."

Gelecekte misafirperverlik değerinin olumsuz yönde değişim ve süreklilik göstereceği yönünde fikirlerini ifade eden öğrencilerin görüşleri şu şekildedir:

"Gelecekte kültürümüz yavaş yavaş yok olacak eskiden daha güzeldi şimdi yarısı yok olmuş durumda gelecekte daha fazlası da yok olacak(Ö.5)."

"Eskiden misafirler candı gelirken bereket getirir falan diye düşünüyorlardı günümüzde bunun yarısı var yarısı yok gelecekte onun daha da azalacağını tahmin ediyorum mesela eski dinler yeni dinlere saçma gelmesi gibi yeni nesillere bu adetler saçma gelebilir(Ö.7)."

"Bence hiç güzel olmayacak teknoloji daha da gelişecek misafir geldiği zaman hiç sohbet etmeyecekler. Birbirlerine telefona dalıp hiç bakmayacaklar. Devam ederse ev sahibi belki de onu eve almayacak arabasına bindirip başka bir yere götürebilir. Misafirperverlik devam ettiği yerlerde var biz misafirliğe gittiğimizde televizyon kapatıldı kolonya falan verildi(Ö.10)."

"İnsanlar kendini teknolojiye kaptırıp insanlar arasındaki iletişim azalacak. Gelecekte ya güzel olur ya da kötude olabilir. Misafirperverlikte de yeni bir şey artık kapı paspaslarına hoş geldiniz yazısı yazılıyor(Ö.11)."

"Eskiden misafirler evlere davet ederken şimdi Whatsappla falan görüşülüyor gelecekte daha da azalacak. Geçmişte ev yapımı yiyecek ikram ediliyordu şimdi hazır işi veriliyor gelecekte direk çay bahçelerine lokantaya falan götürürler. Devam bir şey ise halen kahve verme(Ö.13)."

"Geçmişte misafirlik çok önemliydi şimdi bu azaldı gelecekte teknoloji daha da gelişeceği için gelecekte çok azalacak veya herkes kendi işiyle uğraşıp misafirlik unutulacak. Gelecekte arabalar telefon televizyonlar gelişeceği için daha da azalacaktır. Gelecekte teknoloji ile misafirleri uçan arabalar ile karşılayabilir evlerine o şekilde getirebilirler. Köydeki insanlar halen geçmişlere bağlı oralarda misafirperverlik devam ediyor (Ö.14)."

4. Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğrencilerin misafirperverlik örneğindeki değişim ve süreklilik gösteren öğeleri fark edebildikleri ve hangi öğelerin geçmişte hangi öğelerin günümüzde var olduğu ayırt edebildikleri görülmüştür. 5. Sınıf öğrencilerinin bu beceriyi kazanmaları Levstik ve Barton'un (1997) ilköğretim 5. sınıftaki öğrenciler bile sürekliliğin ana temelini, sosyal hayatta ve araçlarda takip edebilirler görüşünü desteklemektedir. Ayrıca öğrenciler araştırma aşaması ve ders aşaması sonunda sözlü tarih çalışmasını başarı ile gerçekleştirmişlerdir. Kabapınar ve İncegül (2016)'ün "Değişim ve Süreklilik Bağlamında Oyun ve Oyuncağa Bakmak: Bir Sözlü Tarih Çalışması" nda olduğu gibi 5. Sınıf öğrencilerinin sözlü tarih çalışması yapabilecekleri sonucuyla örtüşmektedir. Öğrenciler misafirperverlik örneğindeki değişim ve sürekliliği açıklarken genel olarak karşılaştırma yöntemini kullanmışlar bu durum Özen ve Sağlam (2010)'ın çalışmasıyla benzerlik göstermektedir. Öğrencilerin geçmişten günümüze misafirperverlik kavramındaki farklılıkları açıklarken köy odasının yerini misafir odasının aldığını söylemesi kültürel öğelerin zaman içerisindeki değişimini algılayabildiğini gösterirken, günümüzde misafire hürmet, hoş sohbet ve ikramın halen devam ettiğini ifade etmeleri kültürel öğelerin zaman içerisindeki sürekliliği fark edebildiklerini göstermektedir. Değişim ve sürekliliğin örneklendirilmesinde öğrencilerin geçmişten günümüze bir kronoloji içerisinde ifade ettikleri görülmüş. İncegül (2010) "Sosyal Bilgiler Dersinde Örnek Bir Sözlü Tarih Uygulaması" adlı

çalışmasında değişim ve sürekliliği algılama becerisinin yanında öğrencilerin birçoğunun zaman ve kronolojiyi algılama gibi becerilerinin geliştiği ifade etmiştir. Öğrenci söylemleri dikkate alındığında öğrencilerin süreç içerisinde misafirperverlik örneğindeki değişim üzerine durmuşlar ve bu değişimi günümüz ile kıyaslayarak örneklendirmişlerdir. Öğrencilerde sürekliliği algılama becerisinin oluştuğunu gösteren örnekler olmasına karşın bu örnek söylemler değişimde olduğu kadar süreklilik kısmında fazla değildir. Buna neden olarak Safran ve Şimşek (2006) çocuğun hem kendi yaşamında hem de okul yaşamında değişimi vurgulayan pek çok örneğe dikkatinin çekilmesine rağmen, yaşamın devam eden yönüne vurgu yapılmamasına bağlamaktadırlar.

Öğrenciler değişim ve sürekliliği en fazla sözlü tarih ve ders sürecinde fark ettiklerini ifade etmişlerdir. Ders aşamasında video, resim gibi materyallerin kullanımı bunun yanında ikram örnekleri sunulması ve oyunlar oynatılması Özen ve Sağlam (2010) tarafından değişim ve sürekliliğin çeşitli görsel materyallerden faydalanarak öğrencilere öğretilmesinin yararlı olduğu ifade edilmiştir. Öğrenciler tarafından değişim ve süreklilik algısının en fazla sözlü tarih sürecinde olduğu ifade edilmişler buna sebep olarak ise farklı yaşlardaki kişilerle birebir görüşme fırsatı bulmaları gösterilmiştir. Sarı (2007) çocukların, sözlü tarih etkinliği aracılığıyla aile ve toplumun hikâyeleri gibi geçmişten hatırlanmaya değer şeyleri topladıkça kendi yaşamlarıyla da ilgili olan tarih algısını kazanmaya başlayacaklarını vurgulamıştır. Ayrıca araştırma sürecinde tüm öğrencilerin zorlanma sebebi dikkate alındığında ilk sırayı metin yazmanın fazla olması ikinci sırada görüşülen kişilerin isteksizliği olmuştur. Burada yazma kısımlarını azaltarak ve görüşülen kişilerin sayısını azaltarak öğrencilerin daha az yorulması ve daha istekli olmaları sağlanabilir.

Çalışma sırasında araştırma aşaması ve ders aşamasında edinilen bilgiler sözlü tarih süreciyle öğrencilere edindikleri bilgileri pekiştirme ve yeni bilgiler edinme imkânı sunmuştur. Kabapınar ve İncegül (2016) değişim ve süreklilik bağlamında oyun ve oyuncağa bakmak: bir sözlü tarih çalışması araştırmalarındaki "eğitimin son amacı ürün oluşturmak yoluyla öğrencide "başardım" duygusu ve özgüven oluşturmak olmalıdır. Sözlü tarih bilgiye ulaşma, bilgiyi işleme ve deneyimlerle yeni bilgi oluşturma noktasında işlevsel bir yöntemdir " ifadesini desteklemektedir.

Öğrenciler olumlu ve olumsuz gelecekteki misafirperverlik hakkında bir takım tahminlerde bulunabilmişlerdir. Bu durum öğrencilerin gelecekte birçok ögenin değişebileceğini birçok ögenin de devam edeceğini geçmişten örnekler vererek ifade etmeleri değişim ve süreklilik zaman içerisinde nasıl gerçekleştiğini algılayabildiklerini bu beceriyi kazandıklarını göstermektedir.

Araştırmaya katılan öğrenciler değişim ve sürekliliği en fazla 60 yaş üzerinde fark ettiklerini bildirmişlerdir. Bu durumda sözlü tarih çalışmalarında yaş farkı ne kadar fazla olursa değişimi ve sürekliliği algılamanın o kadar fazla olduğu sonucuna ulaşılabilir. Sözlü tarih çalışmalarında yaşlı insanlarla tek kişi ile görüşülebilir ya da bu kişi sınıfa davet edilebilir. Sarı (2007) sözlü tarih yönteminde kişinin sınıfa davet edilmesinin öğrencilerde empati kurma becerisini arttırdığını savunmaktadır. Ayrıca yaş farkı arttıkça öğrenciler kendi dönemlerinden farklı şeyler öğrendikleri için güdülenmeleri de artmaktadır.

Kaynakça

- Acun, F. (2007). Osmanlı'nın torunları Cumhuriyet'in çocukları: Osmanlı'dan Cumhuriyet'e değişim ve süreklilik. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 39-64.
- Bal, H.(2013). Nitel araştırma yöntemi. Isparta: Fakülte Kitabevi.
- Cresswell, J. W.(2015).Nitel araştırma yöntemleri: beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma Deseni. Çev. Edt. M. Bütün, S. B. Demir. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Demircioğlu, İ. H. (2005). Tarih öğretiminde öğrenci merkezli yaklaşımlar. Ankara: Anı Yayıncılık
- Demircioğlu, İ. H. (2007). Zaman ve mekâna ilişkin becerilerin öğretimi, Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi. Ed.: C. Öztürk). ss.188-223, Ankara: PegemA Yayıncılık

- Dere, İ. & Kızılay, N. (2017) Aile tarihinin araştırılmasında sözlü tarihin kullanımı: ilkokul öğrencilerinin tecrübeleri. Turkish History Education Journal Fall 2017, 6(2), 294-323
- Deveci, H. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kültürden yararlanma: öğretmen adaylarının kültür portfolyolarının incelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 8 (28), 1-19.
- İncegöl, S. (2010) Sosyal bilgiler dersinde örnek bir sözlü tarih uygulaması (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kabapınar, Y. ve İncegöl, S. (2016). Değişim ve süreklilik bağlamında oyun ve oyuncuğa bakmak: bir sözlü tarih çalışması. Türk Tarih Eğitimi Dergisi, 5 (1), 74-96.
- Levstik, L. S. & Barton, K. C. (1997). Doinghistory. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). Qualitative data analysis: An expanded sourcebook. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Özen, R & Sağlam, H. (2010). İlköğretim öğrencilerinin değişim ve sürekliliği algılayışı. Akademik Bakış Dergisi, 22, 1-15.
- Safran, M. & Şimşek, A. (2006). İlköğretim öğrencilerinde tarihsel zaman kavramının gelişimi. İlköğretim Online, 5(2), 87-109.
- Sarı, İ. (2007). Sosyal bilgiler öğretiminde sözlü tarih etkinliklerinin öğrenci başarı, beceri ve tutumlarına etkisi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H.(2004). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- <http://mufredat.meb.gov.tr/>